

14 Борис Зихерл, редовни професор Високе школе за социологију, политичке науке и новинарство у Љубљани

Савезна скупштина

АС бр 1205
21 марта 1969 године
Београд

Потпредседник
Савезне скупштине,
др Милош Жанко, с р

Председник
Већа народа,
Вида Томшич, с р

Председник
Савезног већа,
Видоје Смилевски, с р

187

На основу члана 178 алинеја 3 Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Уставних амандмана I тачка 3 став 1 и II тачка 2 став 1, у вези са чланом 58 став 1 Основног закона о организацији и финансирању социјалног осигурања, Савезна скупштина, на предлог Комисије за избор и именовања, на седници Савезног већа од 21 марта 1969 године и на седници Већа народа од 20 марта 1969 године, довела је

О Д Л У К У

О ОДРЕЂИВАЊУ ПРЕДСТАВНИКА САВЕЗНЕ СКУПШТИНЕ У КОНКУРСНОЈ КОМИСИЈИ ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА САВЕЗНОГ ЗАВОДА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

За представника Савезне скупштине у конкурсној комисији за подношење предлога о именовању директора Савезног завода за социјално осигурање одређује се Антон Полајнар, председник Савезног савета за рад

Савезна скупштина

АС бр 1203
21 марта 1969 године
Београд

Потпредседник
Савезне скупштине,
др Милош Жанко, с р

Председник
Већа народа,
Вида Томшич, с р

Председник
Савезног већа,
Видоје Смилевски, с р

188

На основу чл 20 и 22 Закона о девизном пословању („Службени лист СФРЈ“, бр 29/68, 54/67 и 55/68), Савезно извршно веће доноси

О Д Л У К У

О УТВРЂИВАЊУ ДОПУНСКОГ ИЗНОСА ГЛОБАЛНЕ ДЕВИЗНЕ КВОТЕ ЗА 1969 ГОДИНУ РАДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА ПРОИЗВОЂАЧИМА СИЈАЛИЦА

1 Радним организацијама произвођачима сијалица утврђује се за 1969 годину, поред износа гло-

балне девизне квоте која им припада на основу Одлуке о утврђивању и расподели глобалне девизне квоте за плаћање увоза сировина и другог репродукционог материјала за 1969 годину („Службени лист СФРЈ“, бр 43/68), и допунски износ глобалне девизне квоте у висини од 2,500 000 динара за увоз сировина и репродукционог материјала који служи за производњу сијалица

2 Расподела допунског износа глобалне девизне квоте из тачке 1 ове одлуке вршиће се по одредбама тачке 6 ст 1 и 3 Одлуке о утврђивању и расподели глобалне девизне квоте за плаћање увоза сировина и другог репродукционог материјала за 1969 годину

3 Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“

Р п бр 36
19 марта 1969 године
Београд

Савезно извршно веће

Председник,
Мика Шпиљак, с р

189

На основу члана 20 Закона о Царинској тарифи („Службени лист СФРЈ“, бр 34/65, 49/66, 5/67, 54/67, 9/68, 22/68 и 30/68), Савезно извршно веће доноси

Р Е Ш Е Њ Е

О ДОПУНИ РЕШЕЊА О ОДРЕЂИВАЊУ ЦАРИНСКИХ КОНТИНГЕНАТА

1 У Решењу о одређивању царинских контингента („Службени лист СФРЈ“, бр 34/65, 27/66, 48/67, 54/67 и 8/68) у тачки 1 после тар броја 7401 додаје се нови тарифни број, који гласи

„74 03/1а Шипке од нелегираног бакра“

2 Ово решење ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“

Р п бр 50
19 марта 1969 године
Београд

Савезно извршно веће

Председник,
Мика Шпиљак, с р

190

На основу члана 6 ст 1 и 4 Закона о техничким мерама („Службени лист СФРЈ“, бр 12/65), у сагласности са Савезним саветом за рад, савезни секретар за привреду прописује

П Р А В И Л Н И К

О ТЕХНИЧКИМ МЕРАМА ЗА ИЗГРАДЊУ, ПОГОН И ОДРЖАВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНИХ ГЕНЕРАТОРА И СИНХРОНИХ КОМПЕНЗАТОРА ХЛАЂЕНИХ ВОДОНИКОМ

Члан 1

При изградњи, погону и одржавању електричних генератора и синхроних компензатора хлађених водоником примењиваће се техничке мере садржане у Прописима о техничким мерама за изградњу погон и одржавање електричних генератора и синхро-

них компензатора хлађених водоником који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део

Одредбе прописа из става 1 овог члана које се односе на изградњу не примењују се на електричне генераторе и синхроне компензаторе хлађене водоником, који се пре дана ступања на снагу овог правилника налазе у изградњи или су пуштени у погон

Члан 2

Овај правилник ступа на снагу по истеку тридесет дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“

Бр 15-2939/1
14 фебруара 1969 године
Београд

Савезни секретар
за привреду,
др **Боривоје Јелић**, с р

ПРОПИСИ О ТЕХНИЧКИМ МЕРАМА

ЗА ИЗГРАДЊУ, ПОГОН И ОДРЖАВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНИХ ГЕНЕРАТОРА И СИНХРОНИХ КОМПЕНЗАТОРА ХЛАЂЕНИХ ВОДНИКОМ

1 Опште одредбе

- 11 Овим прописима одређују се техничке мере за изградњу, погон и одржавање електричних генератора и синхроних компензатора хлађених водоником
- Ако овим прописима није друкчије одређено, на електричне генераторе и синхроне компензаторе хлађене водоником примењују се и одредбе одељка 51 Прописа о техничким мерама за погон и одржавање електроенергетских постројења који су саставни део Правилника о техничким мерама за погон и одржавање електроенергетских постројења („Службени лист СФРЈ“, бр 19/68) и одредбе Прописа о електричним постројењима на надземним местима угроженим од експлозивних смеша (Додатак „Службеног листа СФРЈ“, бр 18/67), који су саставни део Правилника о електричним постројењима на надземним местима угроженим од експлозивних смеша („Службени лист СФРЈ“, бр 18/67)
- 12 Корисник електричних генератора и синхроних компензатора хлађених водоником дужан је да се у погону придржава и података датих од стране испоручиоца таквих генератора односно компензатора, о притисцима водоника одговарајућој снази и температури
- 13 Кућишта и сви делови који им припадају треба да буду димензионисани тако да унутрашња експлозија не може угрозити запошљена лица односно друга лица
- 14 Кућиште, проводни изолатори, хладњаци и остала опрема, који су у склопу електричних генератора и синхроних компензатора хлађених водоником, морају се испитивати према прописима и стандардима по којима су ти генератори и компензатори грађени
- 15 Електрични генератори и синхрони компензатори хлађени водоником морају бити димензионисани тако да могу трајно давати номиналну активну односно реактивну снагу, означену на натписној плочици при највишој дозвољеној температури гаса за хлађење
- ##### 2 Уређаји за мерење температуре
- 21 За мерење температуре статорског намотаја треба уградити најмање шест термоиндикатора

Термоиндикатори се равномерно распоређују по обиму статора и уграђују на местима на којима се предвиђа највиша температура

За електричне генераторе хлађене водоником чија је снага већа од 100 MW, односно за синхроне компензаторе хлађене водоником чија је снага већа од 50 MVA, препоручује се уградња апарата за регистровање температуре статорског намотаја

- 22 Код електричних генератора и синхроних компензатора хлађених водоником са непосредно хлађеним статорским намотајима треба контролисати температуру водоника за хлађење на излазу из намотаја, и то са најмање три термоиндикатора Ови термоиндикатори треба да су у што је могуће тешњем додиру са водоником за хлађење који излази из намотаја
- 23 Број термоиндикатора за мерење температуре водоника за хлађење при излазу из хладњака, треба одредити према просторној расподели температуре гаса који излази
- ##### 3 Уређаји система за хлађење водоником
- 31 Електрични генератори и синхрони компензатори хлађени водоником треба да имају
- 311 Уређај за водоник са потребним прибором (инструментима) за мерење притиска водоника и уређај за подешавање потребног притиска водоника, два уређаја за мерење чистоће водоника који раде независно један од другог и потребне уређаје за сигнализацију непрописног степена чистоће водоника
- Ови уређаји треба да буду постављени тако да омогућавају брз и једноставан увид у рад електричних генератора и синхроних компензатора хлађених водоником Сигнали за опасност морају се преносити до места са сталном посадом
- 312 Уређај за пуњење водоником и за истискивање ваздуха или водоника неутралним гасом (угљендиоксидом или азотом)
- Прикључак за довод збијеног ваздуха на табели за развод и манипулацију гасовима (ваздухом, неутралним гасом, водоником) мора се извести преко видљивог спољног вода чијим се уклањањем прекида довод збијеног ваздуха
- Уређај за испуштање водоника, неутралног гаса и ваздуха у слободну атмосферу односно ван крова зграде у којој се налази електрични генератор хлађен водоником односно синхрони компензатор хлађен водоником
- 313 Уређај за заптивање уљем и, по потреби, направу за одстрањивање ваздуха и воде из уља, ако се заптивање врши уљем Притисак у уређају за заптивање уљем мора бити већи од притиска водоника у електричном генератору хлађеном водоником односно у синхромом компензатору хлађеном водоником, а према упутству произвођача
- Уређај за заптивање уљем мора бити изведен тако да рад електричног генератора хлађеног водоником односно синхроног компензатора хлађеног водоником не може бити угрожен за случај испада или квара ма ког битног елемента тог уређаја
- 314 Потребне мерне и алармне направе за надгледање свих помоћних уређаја и за утврђивање појава течности у електричном генератору и синхромом компензатору хлађеним водоником, направе за отклањање течности и направе за сушење гаса за хлађење
- 32 Цевоводи за хлађење водоником, цевоводи за уље, цевоводи за угљендиоксид и сл, треба да су означени различитим бојама у складу са

- тачком 2320 Прописа о техничким мерама за погон и одржавање електроенергетских постројења
- 4 Сигурносне мере**
- Мере предвиђене у овој глави примењују се да би се избегло стварање смеше водоника и ваздуха у опасној количини односно у количини која је запаљива и експлозивног састава
- 4.1** Ако су колектор будилице или клизни прстенови који раде у овој глави примењују се да би се избегло стварање смеше водоника и ваздуха у опасној количини односно у количини која је запаљива и експлозивног састава
- 4.2** Резервоари за одстрањивање ваздуха (ветреници) који припадају постројењу за водоник и за уље за заптивање морају бити димензионисани тако да издрже испитни притисак предвиђен прописима и стандардима по којима су грађени електрични генератори и синхронни компензатори хлађени водоником
- 4.3** Сушнионик гаса мора бити димензионисан тако да издржи испитни притисак предвиђен прописима и стандардима по којима је грађен електрични генератор хлађен водоником односно синхронни компензатор хлађен водоником Грејно тело може се укључивати само под условом да је претходно укључен вентилатор или сличан уређај за вентилацију Температура грејног тела не сме бити виша од 300°C Грејно тело треба поставити што ниже а електрични прикључак треба да буде затворене израде, тј експлозивно заштићен
- 4.4** Мерни и контролни инструменти и уређаји у којима се за време погона може да накупи запаљива гасовита смеша и у којима се налазе струјна електрична кола, морају бити обезбеђени од експлозије да би се заштитила запошљена односно друга лица За ову сврху употребљавају се конструкције експлозивно заштићене или конструкције које обезбеђују довољно проветравање Експлозивно заштићени електрични уређаји морају на спољној страни имати јасно видљив знак „S“ према тачки 15.3 Прописа о електричним постројењима над надземним местима угроженим од експлозивних смеша
- Електрична инсталација и сви електрични уређаји у склопу електричног генератора и синхроног компензатора хлађених водоником односно на местима на којима може доћи до стварања опасне смеше водоника и ваздуха, морају бити израђени као експлозивно заштићени
- 4.5** Електрични спојеви делова који проводе струју у мерном колу без покретних контаката морају бити израђени тако да прикључак на њима буде заштићен од недозвољеног загревања од потреса или промена изолационог материјала
- 4.6** Ако је у питању појединачно снабдевање електричног генератора односно синхроног компензатора водоником, број боца у батерији не сме бити већи од броја боца предвиђеног упутством произвођача
- Свака боца у батерији мора бити добро причвршћена и обезбеђена од пада и удара Цела батерија боца са водоником мора бити ограђена и обезбеђена од штетног дејства које може проузроковати удар температура, хемикалије, електрични лук и др
- У погону или при пуњењу електричног генератора односно синхроног компензатора водоником, мора се имати резервна количина неутралног гаса која одговара запремини највећег уграђеног таквог генератора односно компензатора
- 4.7** Ако се више електричних генератора односно синхроног компензатора снабдевају водоником из заједничке батерије, батерија боца са водоником мора се поставити на посебном месту изван машинске сале Да би се заштитило од последица лома цевовода или незаптивености цевовода, мора се пре увођења сваког цевовода под притиском у затворену зграду предвидети аутоматски вентил за брзо затварање При појединачном и при централном снабдевању водоником, страна ниског притиска нападања водоником мора се заштитити вентилом сигурности
- Ако је батерија постављена у затвореној просторији на највишем месту просторије морају се предвидети отвори за природну вентилацију Изнад отвора за природну вентилацију не смеју се постављати било какви електрични уређаји (вентилатори, сималице и др)
- Цевоводе који одводе водоник а положени су у земљу, треба покрити шљунком тако да се омогући постепено излагање водоника у случају да цевоводи пропуштају Цевоводе положене у канал погонске зграде треба покрити покривачем који омогућује њихово проветравање Ако је потребно, треба предвидети и вештачко проветравање
- 4.8** У машинској сали, у темељима и у свим просторијама које су у близини инсталација са водоником у које може да продре водоник, не смеју постојати шупљине које су са горње стране затворене и у којима се може водоник да скупља
- Мора се водити рачуна о сталном довољном проветравању
- 4.9** Скупљање смеше водоника и ваздуха у опасној количини у уређају за подмазивање уљем мора се спречити Морају се на одговарајућем месту поставити уређаји за стално одстрањивање смеше водоника и ваздуха Ако, изузетно треба поставити електромоторе у струји гаса, електромотори морају бити израђени као експлозивно сигурни (S-мотори) према Прописима о електричним постројењима на надземним местима угроженим од експлозивних смеша
- Цевоводи за водоник или за смешу водоника и ваздуха морају бити положени тако да се смеша водоника и ваздуха при излазу из цевовода не може нигде да скупља У близини излазног отвора не сме постојати никакав извор ватре или варница
- Просторије са уљем за заптивање направама за пуњење надгледање и пражињење као и са батеријама боца са водоником, морају се стално и довољно проветравати
- 4.10** У близини уређаја за водоник, разводна постројења морају се градити и постављати тако да у случају кратког споја не могу да оштете уређаје за водоник
- Електричне инсталације у близини уређаја за водоник морају се градити према Прописима о електричним постројењима на надземним местима угроженим од експлозивних смеша
- 5 Погон**
- 5.1** Погон електричног генератора и синхроног компензатора хлађених водоником мора се вршити тако да се у њима не може створити експлозивна смеша водоника и ваздуха Електрични генератор односно синхронни компензатор мора имати аутоматски алармни уређај за

- сигнализације смањења степена чистоће водоника При смањењу степена чистоће водоника на 85%, водоник се мора истиснути из електричног генератора односно синхроног компензатора
- 52 Приликом пуњења електричног генератора односно синхроног компензатора водоником, односно приликом пражњења таквог генератора односно компензатора напуњеног водоником, не сме се потискивати ваздух водоником нити водоник ваздухом У таквом случају електрични генератор односно синхронички компензатор се мора најпре испрати неутралним гасом (угљендиоксидом или азотом) до степена чистоће водоника од најмање 90% Прикључак за довод збијеног ваздуха мора се спровести видљивим спојним водом (гачка 312), и то само ради издувавања неутралног гаса при пражњењу Овај прикључак се мора по издувавању неутралног гаса одмах скинути
- 53 Ако се снабдевање уљем за заптивање заптивача на осовини врши последњим резервним уређајем, морају се предузети потребне догонске мере (на пример на мрежи, котлу) да би се електрични генератор хлађен водоником односно синхронички компензатор хлађен водоником могао брзо да заустави и испразни
Кад се утроши последња резерва уља за заптивање, електрични генератор хлађен водоником односно синхронички компензатор хлађен водоником мора се одмах зауставити
- 54 Заптивеност гаса у постројењу мора се непрекидно надгледати Ако се при сталном оптерећењу или мањим променама оптерећења изнеодела повећава губитак гаса, морају се предузети мере за смањење губитка гаса Ако у току 24 часа губитак гаса пређе вредност (количину) коју гарантује произвођач, мора се губитак гаса смањити Ако се предузетом мером то не постигне, а при томе је снижен и притисак гаса при одговарајућем смањењу оптерећења, треба испустити водоник
- 55 При појединачном снабдевању водоником, систем за хлађење може да напаја само једна боца из батерије боца са водоником При централном снабдевању водоником, поред аутоматског вентила за брзо затварање (тачка 47), који се мора предвидети, треба предузети догонске мере које у случају пропуштања спречавају издувавање великих количина водоника
- 56 Ако електрични генератор и синхронички компензатор хлађени водоником треба да стоје дуже од 30 дана, мора се претходно из њих истиснути водоник
Хладњаке и систем за расхладну воду треба испразнити, ако постоји опасност од смрзавања
- 57 Ако при оправкама расхладног уређаја може доћи до варничења које настаје услед механичког удара, варења и сл из расхладног уређаја треба истиснути водоник пре него што се приступи оправкама
- 58 Ако у близини електричног генератора хлађеног водоником односно синхроног компензатора хлађеног водоником треба вршити завриване, мора се претходно преносним детекторима испитати да ли постоји концентрација експлозивне смеше
- 59 Ако услед извршених радова при ремонту може доћи до промене квалитета заптивања, мора се извршити контрола заптивања, као и прегледати и по потреби, очистити уређаји за хлађење водоником
- Исправност рада мерних, регулационих, сигурносних и сигналних уређаја мора се проверавати према упутству произвођача
- 6 **Остале одредбе**
- 61 У близини уређаја за хлађење водоником треба на видном месту поставити потребне шеме и упутства за руковање Вентили и друга опрема морају имати оне ознаке које су предвиђене у шемаи
- 62 На уређају за хлађење водоником треба на видним местима поставити таблице са натписом да постоји опасност од експлозије и да је забрањена употреба отворене ватре, као и да је забрањено пушење Таблице са таквим натписом треба поставити на свим местима на којима може доћи до стварања смеше водоника и ваздуха

191

На основу члана 6 ст 1 и 4 Закона о техничким мерама („Службени лист СФРЈ“, бр 12/65), у сагласности са Савезним саветом за рад, савезни секретар за привреду прописује

ПРАВИЛНИК**О ТЕХНИЧКИМ МЕРАМА ЗА ИЗГРАДЊУ НАДЗЕМНИХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИХ ВОДОВА НАПОНА 380 kV**

Члан 1

При изградњи надземних електроенергетских водова напона 380 kV, који служе за преношење електричне енергије, примењују се Прописи о техничким мерама за изградњу надземних електроенергетских водова напона 380 kV, који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део

Члан 2

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ“

Бр 15-2938/1
14 фебруара 1969 године
Београд

Савезни секретар
за привреду,
др **Боривоје Јелић**, с р

**ПРОПИСИ О ТЕХНИЧКИМ МЕРАМА
ЗА ИЗГРАДЊУ НАДЗЕМНИХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИХ ВОДОВА НАПОНА 380 kV**1 **Опште одредбе**

- 11 Овим прописима одређују се техничке мере за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 380 kV, који служе за преношење електричне енергије
- 111 На изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 380 kV примењују се и Технички прописи за градњу надземних електроенергетских водова (Додатак „Службеног листа СФРЈ“, бр 24/67) који су саставни део Правилника о техничким мерама за изградњу надземних електроенергетских водова („Службени лист СФРЈ“, бр 24/67 и 27/68), ако овим прописима није другачије одређено